

LEVYLISTAN VARJOISALLA PUOLELLA

Jouni Nieminen

Vaikka mediajulkisuus äänitemarkkinoilla tavallisesti kohdistuu tuoreisiin listamenestyjiin, käy iäkkäämpikin tavara edelleen kaupaksi. Vanhemman materiaalin eli backkatalogin olemassaolo ja riittävä menekki on tärkeää myös levy-yhtiöille. Levy-yhtiön luovuus ilmenee muun muassa katalogin uudelleenpaketoinnissa.

Billboard-lehti julkaisee viikoittain kymmeniä erilaisia listoja USA:n äänitemarkkinoilta. Kiinnostavimpia näistä on vanhempien äänitteiden katalogilista (Top Pop Catalog). Nykykäytännössä äänite kypsy tälle listalle, kun sen julkaisusta on kulunut kaksi vuotta ja kun se on tuossa iässä pudonnut varsinaisella Top 200 -myyntilistalla sijaluvun 100 alapuolelle.

USA:ssa julkaistaan vuosittain kymmeniä tuhansia albumeja, ja määrätelmän mukainen katalogi kasvaa suunnilleen samaa tahtia. On selvää, että menestynytkään kaksivuotias äänite ei välttämättä hätyytele katalogilistan kärkeä. Siinä sarjassa kun ovat vastassa kaikkina aikoina julkaistut klassikkoalbumit. Näiden lisäksi tavallisia listalla poikkeajia ovat juuri uuden albumin tehneet konkaribändin aiemmat levyt. Nämä saavat vetoapua uutuudesta, ja samassa imussa myös vanhoille levyille saatetaan polkaista oma kampanja.

Kestävyyslajin valtiat

Menestystä katalogilistalla ei mitata niinkään yhden viikon katoavaisella rankkauksella, vaan pikemmin sillä, kuinka monta viikkoa äänite onnistuu roikkumaan mukana Top 50 -sijoituksissa. Billboardin äänitelistojen kaikkien aikojen ennätys kuuluu Pink Floyd -yhtyeen albumille *Dark Side of the Moon*, joka ylitti toukokuussa 1500 listaviikon rajapyykin. Tässä luvussa ovat mukana varsinainen myyntilistan ja katalogilistan viikot.

Billboardissa saavutuksen kunniaksi julkaistun artikkelin mukaan vuonna 1973 ilmestynyt levy myy edelleen tasaisesti ja ainakin Suomesta katsoen hämmästyttävää määrää. Äänitemyyntiä mittaavan SoundScanin mukaan levy myy keskimääräisellä viikolla USA:ssa noin 8 000 kappaletta. Joulunalus-

viikkojen myynti on parhaimmillaan yli 30 000 kappaletta. Noilla luvuilla ynnätynä jo yhden vuoden myynti ylittää lähelle kultalevyrajaa, joka on puoli miljoonaa myytyä äänitettä. Niinpä levyn kokonaisynti yksin USA:ssa on 15 miljoonaa ja maailmanlaajuisesti 40 miljoonaa kappaletta. Kunnioitusta herättää myös se, että levyä ei jaella alennuslaareista, vaan sitä myydään täysihintaisena.

Katalogikategoriaan sijoitetut levyt eivät ole enää mukana varsinaisella myyntilistalla, vaikka kärkipää yltäisi kevyesti Top 200:n joukkoon. Tätä kirjoitettaessa *Dark Side of the Moon* on oman sarjansa sijalla 4. Oletetulla 8 000 kappaletta viikkomyynnillä se sijoittuisi sijan 150 paikoille varsinaisella listalla. Mainitakoon, että suomalaista pimeyttä löytyi samaan aikaan päällistan sijalta 173. HIM-yhtyeen levy *Dark Light* oli mukana 33:tta viikkoa, ja viikkomyynti silläkin on edelleen yli 6 000 kappaletta.

Pink Floyd on omassa yksinäisyydessään katalogisarjan ikäpresidenttinä. Lähimmäksi sen listaviikkoja pääsevät Bob Marleyn *Legend* (845 vkoa), Metallica *Metallica* (748 vkoa) ja AC/DC:n *Back in Black* (727 vkoa). Näiden levyjen USA:n kokonaisynti ovat vastaavassa järjestyksessä 10, 14 ja 21 miljoonaa kappaletta.

Listaviikot eivät välttämättä korreloi kokonaisyntiin kanssa. Perinteisesti suurin myynti tapahtuu heti julkaisun jälkeisinä viikkoina ja kuukausina. Niinpä Pink Floydin uran menestyksekkäin albumi onkin *The Wall*, joka on USA:n kaikkien aikojen myy-

dyimpien levyjen joukossa neljäntenä 23 miljoonan kappaleen myynnillään.

Suomalainen katalogimyynti

ÄKT:n tilastojen mukaan Pink Floyd on saanut Suomesta kultalevyn ainoastaan viimeisestä studiolevystään *Division Bell* (1994). EMIn **Jari Haleniuksen** mukaan tässä on kyseessä ainoastaan tilastointiongelmia. Ennen tietokoneaikaan aloittaneiden artistien myyntiä ei ole rekisteröity läheskään täydellisesti. Halonen arvioi, että kaikki Pink Floydin klassikkolevyt ovat myyneet Suomessa vähintään kultaa, jollei platinää. Yksinomaan *Dark Side of the Moonin* SACD-versio on myynyt meillä yli 6 000 kappaletta. Levy myy edelleen tasaisesti useita satoja vuodessa. Luonnollinen piikki nähtiin yhtyeen viimekesäisen Live 8 -konsertin ja sitä seuranneen kampanjan myötä.

Ymmärrettävästi Suomessa ei ole resursseja tarkkailla äänitemyyntejä SoundScanin kaltaisilla online-menetelmillä. Levy-yhtiöt toki analysoivat omia myyntejään kaiken aikaa, mutta nämä tiedot eivät ole julkisia.

Aihetta pääsee kuitenkin katsomaan jollain tarkkuudella esimerkiksi ÄKT:n kultalevytilastoista. Todennäköisiä katalogimyyjiä löytyy pitkäikäisten, edelleen keikkaillevien artistien joukosta. Esimerkiksi Eppu Normaalin 20 kultalevyn ja 14 platinallevyn joukosta voi tehdä erilaisia havaintoja. Yhtyeen kakkoalbumilta *Maximum Jee & Jee* kesti seitsemän vuotta ylittää ilmesty-

misvuotensa 1979 aikainen kultalevyraja 25 000 kappaletta. Platinaraja (50 000 kpl) puolestaan ylittyi vuonna 1999. Tuonkin jälkeen myyntiä on ollut mukavasti, sillä ÄKT:n tilaston mukaan kokonaisynti on lähes 63 000 kappaletta. Keskimääräinen vuosimyynti platinallevynkin jälkeen on ollut parituhatta levyä vuodessa.

Kaikkien aikojen kotimainen rock-klassikko Hurriganesin *Roadrunner* on ilmeisin "steady seller" tšekäläisissä oloissa. Tähän mennessä levyä on myyty yli 170 000 kappaletta, millä luvulla se on seitsemäntenä kotimaisten levyjen myyntitilastossa. Levyn oikeuksia hallinnoivan Siboneyn **Timo Vuorio** kertoo, että levy myy edelleen tasaisesti "muutamia tuhansia" kappaleita vuodessa. Vastavaan tasoiseen myyntiin yltää Hurriganesin kokoelma *25 Golden Greats*.

Versioita ja variaatioita

Vinyyliaikoina aloittaneet artistit ovat tietyssä etulyöntiasemassa silloin kun haetaan kaikkien aikojen myydyimpiä levyjä – absoluuttisesti tai pitkällä aikavälillä. Kuluttajat ovat vuosien myötä ajanmukaistaneet levyhyllyjään siten, että ainakin puhkisoitetuimmat vinyylit on ostettu toiseen ja kolmanteen kertaan alkuperäisinä ja varioituina CD-versioina. *Dark Side of the Moon* kuuluu tämän kategorian malliesimerkeihin. Levystä on tehty useita erilaisia versioita (mm. re-master, SACD, 5.1) lähinnä hifi-puristien ja die-hard-fanien käyttöön. Myös Eppujen *Maximum Jee & Jee*:stä löytyy 20-vuotisjuhlaboksi, jonka toinen levy sisältää vaihtoehtoisia versioita yhtyeen alkuaikojen biiseistä. Pitkän linjan Eppufanilla voi siis olla alkuperäisen vinyylinsä lisäksi hankittuna tavalinen ja juhla-CD. Todellinen kannatusjäsen on hankkinut vinyylilevystä myös vihreän version (rajattu 2 000 kpl:n painos).

CD-muodossa julkaistuja levyjä ei välttämättä enää hankita nettikaupasta uudelleen seuraavan sukupolven heikompileatuisina bittiversioina – ei ainakaan silloin, kun levy on kopioitavissa parempileatuisena omalta CD:ltä kuluttajan haluamaan muotoon. Eräiden ennusteiden mukaan äänitekauppa palaa varhaisvuosiensa tapaan biisivetoiseksi albumiformaatin kustannuksella. Levy-yhtiöiltä saattaakin kadota kataloginsa uudelleenpaketoimisen riemu ja rikkaus.